

ORGANIZACIJA I USTROJSTVO VATROGASTVA U SLOVENIJI I USPOREDBA S HRVATSKIM MODELOM

Laslavić, Lorena

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:285537>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu

Odjel sigurnosti i zaštite

Stručni preddiplomski studij sigurnosti i zaštite

Smjer : Zaštita od požara

Lorena Laslavić

**ORGANIZACIJA I USTROJSTVO
VATROGASTVA U SLOVENIJI I
USPOREDBA S HRVATSKIM MODELOM**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2020.

Karlovac University of Applied Sciences

Safety and Protection Department

Professional undergraduate study of Safety and Protection

Direction : Fire Protection

Lorena Laslavić

**Organization and structure of firefighting
in Slovenia and comparison with the
Croatian model**

FINAL PAPER

Karlovac, 2020.

Veleučilište u Karlovcu

Odjel sigurnosti i zaštite

Stručni preddiplomski studij sigurnosti i zaštite

Smjer : Zaštita od požara

Lorena Laslavić

**ORGANIZACIJA I USTROJSTVO
VATROGASTVA U SLOVENIJI I
USPOREDBA S HRVATSKIM MODELOM**

ZAVRŠNI RAD

Mentor : Marin Kundić, dipl.iur.

Karlovac, 2020.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
KARLOVAC UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Trg J.J.Strossmayera 9
HR-47000, Karlovac, Croatia
Tel. +385 - (0)47 - 843 - 510
Fax. +385 - (0)47 - 843 - 579

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Stručni / specijalistički studij: Stručni preddiplomski studij sigurnosti i zaštite

Usmjerenje: Zaštita od požara

Karlovac, 29.06.2020.

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA

Student: Lorena Laslavić

Matični broj: 0416617068

Naslov: ORGANIZACIJA I USTROJSTVO VATROGASTVA U SLOVENIJI I
USPOREDBA S HRVATSKIM MODELOM

Opis zadatka:

Cilj ovog rada je istražiti sustav organizacije i ustroja vatrogasne službe u Republici Sloveniji. U okviru rada bit će izvršen osvrt na povijesni kontekst razvoja vatrogastva u Republici Sloveniji, pregled zakonske regulative, kao i na institute neposredno vezane na funkcioniranje i ustroj vatrogasne službe. Izloženo pravno uređenje u Republici Sloveniji bit će uspoređeno sa zakonskim sustavom organizacije i ustroja vatrogasne službe u Republici Hrvatskoj.

Zadatak zadan:

Rok predaje rada:

Predviđeni datum obrane:

24.04.2020.

15.07.2020.

07.09.2020.

Mentor:

Predsjednik Ispitnog povjerenstva:

Predgovor

Ovaj je završni rad nastao kao završetak jedne dosadašnje etape školovanja te ga samim time smatram i krunom rada na stručnom studiju Veleučilišta u Karlovcu.

Želja za ovom temom rodila se prilikom studija i izučavanja područja vatrogastva u sklopu kolegija Zakonska regulativa. Naime, nekoliko godina živjela sam u Sloveniji gdje sam se imala prilike upoznati s djelovanjem njihovog sustava vatrogastva. Sa željom da ga detaljnije proučim i usporedim s hrvatskim, skupila sam potrebnu literaturu te krenula s radom.

Naravno, bio bi to težak posao bez potpore, pa se ovom prilikom prije svega zahvaljujem mentoru prof. Marinu Kundiću na pomoći, strpljenju i ljubaznosti, ali i na svom prenesenom znanju tijekom kolegija na studiju.

Velika hvala i svim profesorima Odjela zaštite i sigurnosti, kao i kolegama bez kojih bi cijeli ovaj studijski put bio puno teži i zahtjevniji.

Hvala mojoj obitelji koja me podržavala sve ove godine školovanja. Beskrajno hvala mom suprugu na nesebičnoj pomoći, razumijevanju, podršci i kuhanju kave u rane jutarnje sate na dan ispita. I kao šećer na kraju, hvala mojoj kćerkici Enei, koja je bila i više nego strpljiva dok sam pisala ovaj rad, pa je njena igra često morala sačekati kraj poglavlja.

SAŽETAK

Dobrovoljno i profesionalno vatrogastvo predstavlja važnu djelatnost u Sloveniji. Rad opisuje djelatnost vatrogastva od samih začetaka pa do danas. Dobrovoljno vatrogastvo ima više od 150-godišnju tradiciju, kada su se ljudi počeli udruživati zbog učinkovitijeg gašenja požara. Unatoč Svjetskim ratovima koji su znatno usporili razvoj vatrogastva, ova je djelatnost ubrzo doživjela procvat te krenula prema putu suvremene, razvijene i humanitarne djelatnosti, kakva je danas. Slovensko vatrogastvo kroz sve aktivnosti, u kojima djeluju razne generacije, predstavlja stup sustava zaštite i spašavanja. Za to je ponajprije zaslužan sveobuhvatni program obrazovanja i stručnog osposobljavanja.

Danas Slovenija broji preko 133.000 članova vatrogasnih društava, a za očekivati je da ova brojka samo još raste.

Ključne riječi: vatrogastvo, zaštita i spašavanje, dobrovoljna vatrogasna društva, profesionalna vatrogasna postrojba, zaštita od požara.

SUMMARY

Voluntary and professional firefighting is an important activity in Slovenia. The paper describes the activity of firefighting from the very beginning until today. Voluntary firefighting has a more than 150-year tradition, when people began to team up to put out fires more effectively. Despite the World Wars, which significantly slowed down the development of firefighting, this activity soon flourished and moved towards the path of modern, developed and humanitarian activities, as it is today. Slovenian firefighting, through all activities, in which various generations operate, is a pillar of the protection and rescue system. This is primarily due to comprehensive education and vocational training program.

Today, Slovenia has over 133.000 members of fire brigades, and it is to expect that this number will only grow.

Keywords: firefighting, protection and rescue, voluntary fire brigades, professional fire brigade, fire protection.

SADRŽAJ

Predgovor.....	II
SAŽETAK.....	III
SUMMARY.....	IV
1. UVOD.....	1
1.1. PREDMET I CILJ RADA.....	1
1.2. IZVORI PODATAKA I KORIŠTENE METODE.....	2
1.3. SADRŽAJ I STRUKTURA RADA.....	2
2. POVIJESNI RAZVOJ VATROGASTVA U SLOVENIJI.....	3
3. ZAKONSKA REGULATIVA.....	7
3.1. ZAKON O UDRUGAMA.....	9
3.2. ZAKON O ZAŠTITI PRED PRIRODNIM I DRUGIM NESREĆAMA.....	10
3.3. ZAKON O ZAŠTITI OD POŽARA.....	11
3.4. ZAKON O VATROGASTVU.....	12
3.5. ZADAĆE LOKALNE SAMOUPRAVE.....	14
3.6. ZADAĆE DRŽAVE.....	14
3.7. ZADAĆE STANOVNIŠTVA.....	15
4. ORGANIZIRANOST SUVREMENOG VATROGASTVA U SLOVENIJI.....	15
4.1. DOBROVOLJNO VATROGASNO DRUŠTVO.....	19
4.2. PROFESIONALNA VATROGASNA POSTROJBA.....	26
4.3. VATROGASNE POSTROJBE U GOSPODARSTVU.....	28
4.4. VATROGASNE ZAJEDNICE I UDRUŽIVANJE.....	29
5. ZADAĆE VATROGASNE SLUŽBE.....	31
5.1. PREVENTIVNA DJELATNOST.....	31
5.2. ODRŽAVANJE PRIPRAVNOSTI.....	32
5.3. VATROGASNA INTERVENCIJA.....	33
6. STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE VATROGASACA.....	34
7. FINANCIRANJE VATROGASTVA.....	36
8. USPOREDBA SA HRVATSKIM VATROGASTVOM.....	37
9. ZAKLJUČAK.....	40
LITERATURA.....	42
POPIS KORIŠTENIH KRATICA.....	43
POPIS SLIKA.....	44
POPIS TABLICA.....	44

1. UVOD

Organizirano vatrogastvo u Sloveniji ima preko 150-godišnju tradiciju i u tom se vremenu razvilo u modernu organizaciju s visokim stupnjem organiziranosti i osposobljenosti, a samim time i visokim stupnjem operativne spremnosti.

Zadaće vatrogastva već dugo nisu ograničene samo na gašenje požara, već su vatrogasna društva glavni provoditelji zaštite i spašavanja u različitim područjima života (prometne nesreće, akcidenti s opasnim tvarima, spašavanje na i iz vode i sl.) te prilikom prirodnih nesreća.

Za povijest slovenskog vatrogastva najvažniji je dan 18. rujna 1869. jer je tada osnovano prvo dobrovoljno vatrogasno društvo Metlika. Nakon nedaća koje su priredili I. i II. svjetski rat, slovensko vatrogastvo 1949. godine doživljava procvat osnivanjem Vatrogasne zajednice Slovenije. Ponovna prijelomna godina dešava se 1991. s osamostaljenjem Republike Slovenije za koju su se borili i slovenski vatrogasci. Promjene na političkom, gospodarskom i društvenom području utjecale su i na razvoj vatrogastva. Prihvaćeni su novi propisi, koji su donijeli pozitivne promjene na području organizacije i djelovanja sustava zaštite i spašavanja.

Temeljne zadaće vatrogasne službe obuhvaćaju provođenje preventivnih djelatnosti, održavanje pripravnosti kao i operativne radnje. Slijedom navedenog možemo zaključiti da su obrazovanje i osposobljavanja od ključnog značaja za učinkovito djelovanje sustava, a Slovenija u tom segmentu itekako slijedi trendovima ostalih europskih država.

1.1. PREDMET I CILJ RADA

Predmet ovog rada je „Organizacija i ustrojstvo vatrogastva u Sloveniji i usporedba s hrvatskim modelom“. Cilj rada je prikazati i obraditi podatke iz raznih zakona, pravilnika i ostale literature sa svrhom prikaza organizacije slovenskog vatrogastva te usporediti istu s hrvatskim modelom.

1.2. IZVORI PODATAKA I KORIŠTENE METODE

U svrhu istraživanja ovog rada korištena je razna literatura kao što su zakoni, pravilnici, povijesna i stručna literatura te internet stranice. Rad proučava, istražuje i analizira već postojeće podatke. Prilikom pisanja rada korištene su metode deskripcije, dedukcije, klasifikacije i usporedbe i analize.

1.3. SADRŽAJ I STRUKTURA RADA

Ovaj je rad sačinjen od devet poglavlja. Prvi dio je uvod koji obuhvaća predmet i cilj rada, izvore podataka i korištenu metodologiju te sadržaj i strukturu rada. Drugi dio opisuje povijesni razvoj vatrogastva u Sloveniji. Treći dio sačinjava sedam podnaslova u kojima je detaljnije obrađena zakonska regulativa. Četvrti dio kroz četiri podnaslova obrađuje organiziranost suvremenog vatrogastva, dok peti dio kroz tri točke opisuje zadaće vatrogasne službe. Šesti dio odnosi se na stručno osposobljavanje vatrogastva, a u sedmom je obrađeno financiranje vatrogastva u Sloveniji. U osmom poglavlju uspoređeni su sustavi vatrogastva u Sloveniji i Hrvatskoj. Rad završava zaključkom, popisom korištene literature i kratica te popisom slika i tablica.

2. POVIJESNI RAZVOJ VATROGASTVA U SLOVENIJI

Vatra je od davnina pratila čovjeka. Grijala ga, osvjetljavala mu put i predstavljala velikog dobročinitelja, a također i najvećeg neprijatelja. To je bilo u trenutku kada je vatra opustošila i uništavala sve od skromnih naselja do velikih gradova. Čovjek je bio bespomoćan jer za borbu s vatrenom stihijom nije imao ni znanja ni vatrogasne tehnike.

Ljude je to dovelo do ozbiljnog razmišljanja o boljoj obrani pred vatrom. Najstariji zapisi o borbi s vatrom datiraju čak iz 2000.g.pr.Kr. u drevnom Egiptu, o čemu nema dovoljno dokaza, pa se početkom vatrogastva smatraju rimske „kohorte“, prve organizirane vatrogasne postrojbe u doba cara Augusta. U Srednjem vijeku za vrijeme Karla Velikog već su izdani prvi protupožarni propisi te uspostavljene službe „noćobdija“. [1]

Kada promatramo stanje u europskim zemljama, zapažamo da su prvi požarni propisi izdani u Beču 1278.godine, nakon požara koji je gotovo do srži opustošio grad. Taj su trend slijedili i ostali europski gradovi. [1]

Na području današnje Slovenije požarni se propisi javljaju dosta rano i to u Ljubljani 1676.g. po uzoru na ostale srednjovjekovne europske gradove, sadržavali su odluke, koje su detaljno određivali posao koji su ljudi morali odraditi u slučaju pojave vatre odnosno požara. [1]

Početak 60-ih godina 19.stoljeća na slovenskom su teritoriju osvanule prve ozbiljne ideje o osnivanju organizirane vatrogasne službe, koja bi bila u stalnoj pripremi i adekvatno osposobljena za gašenje požara. [2]

Tu je potrebu posebice prepoznala Ljubljana koja se dobro sjećala požara u „Cukrarni“¹ iz 1858. kada je zbog nepažnje jednog radnika izbio požar koji je trajao cijeli tjedan [3]. Stoga je gradonačelnik Miha Ambrož preuzeo vodstvo gašenja, a za pomoć unajmio dva magistrata², osam sluga i devet gradskih radnika. A bez obzira na svu volju za radom, sluge, radnici i pomoćnici pristupali su gašenju prekasno, a alat koji su upotrebljavali se polomio ili zagubio. Bila je potrebna drugačija organizacija. Kako bi riješio problem, ljubljanski magistrat pomoć je zatražio od aktivnih sportskih

¹ Cukrarna: šećerana; šećerna rafinerija

² Magistrat: građanski službenik sa upravnim i zakonskim ovlastima

društava „Južni sokol“ i „Turnverein“, koje je zamolio za preuzimanje vatrogasnih poslova u Ljubljani. Potonji su molbu odbili, a „Južni sokol“ (Slika 1.) ju je sa svojih sto članova prihvatio. To je društvo bilo razglašeno za vatrogasni odred. [4]

1867. godine Slovenija je postala dijelom Habsburške Monarhije te se unutar nje vatrogastvo počelo ozbiljnije razvijati.

Gradonačelnik dr. Josip Suppan je 1869.g. osnovao pripremni odbor za osnivanje samostalnog dobrovoljnog vatrogasnog društva. [4]

Slika 1. Sportsko društvo „Južni sokol“ 1863.g [1]

Trend grada Ljubljane slijedili su i ostali gradovi – Celje, Metlika i Laško. [4]

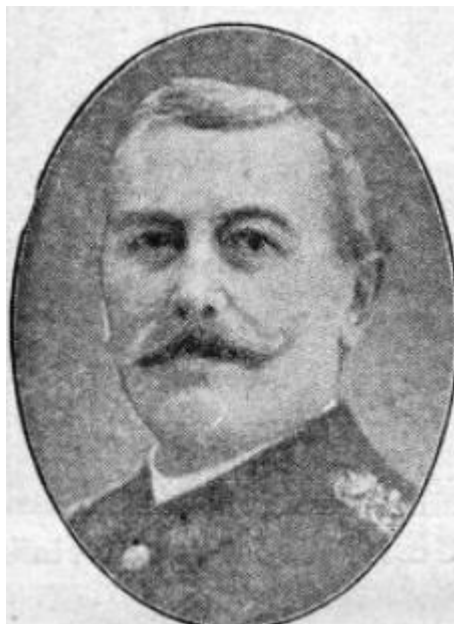
Metlika je 18. rujna 1869. osnovala prvo dobrovoljno vatrogasno društvo u Sloveniji na čelu s dr. Savinšek Josipom (Slika 2.). Godinu 1869. stoga smatramo kao godinu početka slovenskog dobrovoljnog vatrogastva. [4]

Slika 2. Dr. Josip Savinšek, osnivač dobrovoljnog vatrogasnog društva Metlika [1]

Nakon 1870.g. osnovani su dobrovoljni vatrogasni odredi u Ljubljani, Celju, Laškem, Ptuju, a kasnije i u ostalim većim gradovima. Osnivanjem prvih vatrogasnih društava, ideja o organiziranom vatrogastvu proširila se po cijeloj Sloveniji. Najčešće su se nova društva razvijala nakon većih požara, kad su ljudi bili nemoćni pred neprijateljem pa nisu uspjeli spriječiti ili ograničiti vatru. Uspješne akcije prvih požarnih društava motivirale su i ostale kako bi skupili članove i sredstva za kupnju potrebne opreme. Tako je do 1881.g. osnovano 39, a do prvog svjetskog rata čak 380 vatrogasnih društava. Društva su organizacijski bila gotovo jednaka. Zbog jedinstva poslova i osposobljavanja bilo je nužno povezivanje u veće postrojbe, čiji bi zadatak bio vođenje i usmjeravanje, kao i proširenje društava. Vatrogasnu je organizaciju trebalo sve više zastupati pred javnošću i vlašću, što je bilo iznimno važno zbog podupiranja mladih i slabijih društava. Stoga se javljaju pitanja političke pripadnosti, a još više pitanja narodnosti članova vatrogasnih društava. [4]

Vatrogasna društva u Sloveniji bila su specifična po tome što su članovi većinom bili Slovenci, a vodeća su mjesta zauzimali Nijemci. Službeni jezik u društvima bio je njemački. Prvi koji je obustavio njemačko zapovjedništvo bio je Ignacije Merhar (Slika 3.), zapovjednik PGD-a Ribnica. Svojoj se četi obratio na slovenskom jeziku na svečanoj vatrogasnoj paradi u Ljubljani kad mu je bilo samo 23 godine. Tim je hrabrim činom postavio kamen temeljac razvoju vatrogastva u Sloveniji. [4]

Slika 3. Ignacije Merhar [5]

Šest godina kasnije Ignacije je izdao prvi „Vadnik za gasilce“³, te uveo vatrogasni pozdrav „Na pomoć!“⁴ [4]

Važna osoba u slovenskom vatrogastvu bio je i Fran Barle, koji je 1904. godine zahtijevao izlazak vatrogastva iz austrijske državne vatrogasne zajednice i ulazak u zajednicu slovenskih dobrovoljnih vatrogasnih društava. [6]

Do 1. svjetskog rata na slovenskom je teritoriju osnovano je osam vatrogasnih zajednica. Rat je sa svojim uništavanjem zahvatio i vatrogasna društva pa je razvoj društava stao, a neka su društva čak i prestala djelovati.

Nakon raspada Austro-Ugarske monarhije u Ljubljani je 1918.g. održan savjet o udruženju vatrogastva u Sloveniji. Unatoč administrativnim preprekama i financijskim problemima, vatrogasne su se zajednice razvijale, posebice tamo gdje su vatrogasnu djelatnost udružili s kulturno-prosvjetnom i školama. Tada je postojalo oko 250 vatrogasnih društava i više od 8000 članova. 1922. osnovano je i prvo profesionalno vatrogasna postrojba u Sloveniji, Vatrogasna postrojba Ljubljana. [4]

Nažalost, u vatrogastvo zadire i 2. svjetski rat te Nijemci, Talijani i Mađari preuzimaju vlast u Sloveniji pa počnu vatrogastvo uređivati na svoj način. Sa završetkom rata 1945. vatrogastvo se ponovno počinje obnavljati, obnavljaju se vatrogasni domovi, nabavlja se oprema, skupljaju se vatrogasni alati. Organizirana su prva vatrogasna zapovjedništva koja su upravljala organizacijom zaštite od požara. godinu kasnije usvojen je Zakon o dobrovoljnim vatrogasnim društvima, koji je omogućio razvoj Vatrogasne zajednice Slovenije (Gasilska zveza Slovenije – GZS) 1949.godine (Slika 4.). Nakon toga je vatrogastvo počelo jačati i sve se više pozornosti posvećivalo vatrogasnoj preventivi. [4]

Prijelomna godina za slovensko vatrogastvo bila je 1991. kada Slovenija dobiva svoju državu. Usvojeni su novi propisi koji su donijeli promjene na području organizacije i djelovanja sustava zaštite i spašavanja. Vatrogastvo tada počinje razvijati svoje aktivnosti na raznim područjima te se intenzivno radi na omasovljavanju društava. Nabavljaju se modernija oprema i alati, sele se u veće vatrogasne domove. [6]

³ „Vadnik za gasilce“: Udžbenik za vatrogasce

⁴ „Na pomoć!“: U pomoć!

1992. godine Vatrogasna zajednica Slovenije uključena je u CTIF (Međunarodna zajednica vatrogasnih i spasilačkih službi. Nakon 1995. godine počele su se osnivati nove vatrogasne zajednice te su tada nastale 62 vatrogasne zajednice koje su se s godinama povećavale. Danas Slovenija broji 116 vatrogasnih zajednica u kojima djeluje 1295 dobrovoljnih vatrogasnih društava i 68 industrijskih dobrovoljnih društava. U vatrogasna je društva učlanjeno preko 133.000 članova. [7]

Dobrovoljno vatrogastvo i danas djeluje u skladu sa zakonskim propisima i u interesu svog naroda. Predstavlja humanitarnu organizaciju koja je dio narodnog identiteta i kulture. Djeluje pod sloganom „Bogu na čast, bližnjem na pomoć!“ [4]

Slika 4. Osnivačka skupština GZS u Ljubljani [1]

3. ZAKONSKA REGULATIVA

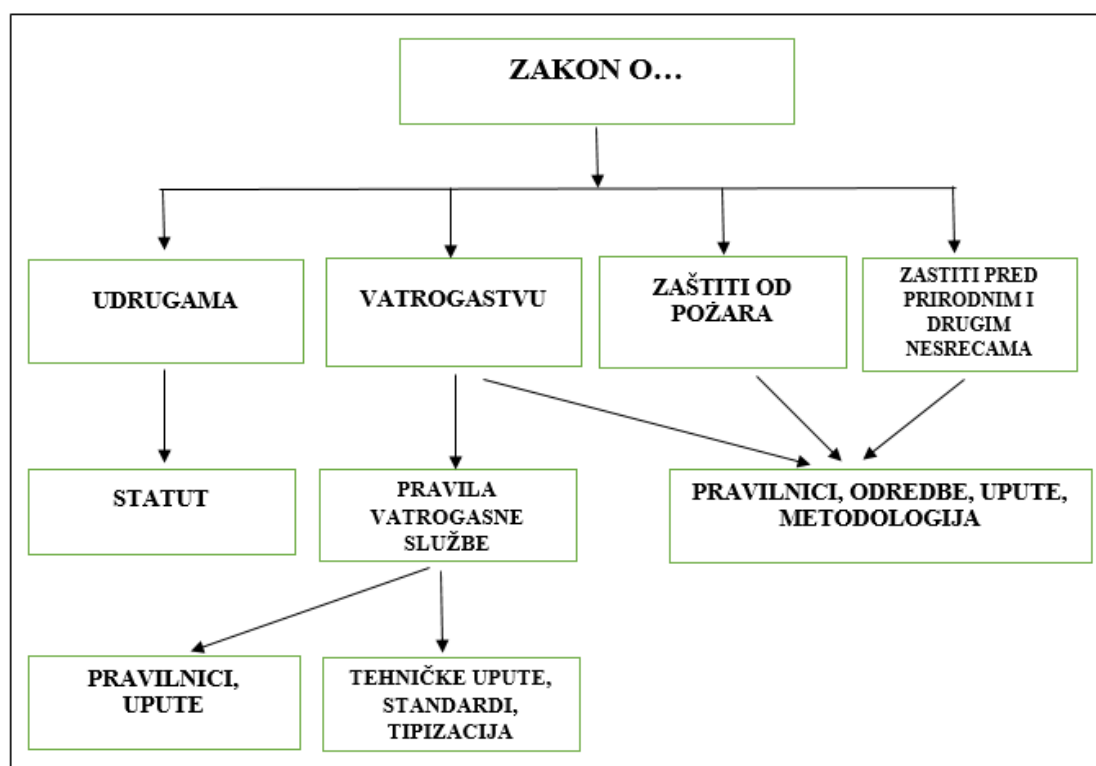
Dobrovoljna vatrogasna društva kao i vatrogasne zajednice osnivaju se i obavljaju svoje zadaće na osnovi propisa koje predlaže nadležno ministarstvo (Ministarstvo obrane), a usvaja ih Državni zbor (Parlament).

Osnovni zakoni na području vatrogastva su:

- Zakon o udrugama (ZDru-1)⁵
- Zakon o zaštiti pred prirodnim i drugim nesrećama (ZVNDN)⁶
- Zakon o zaštiti od požara (ZVPOZ)⁷
- Zakon o vatrogastvu (ZGas)⁸

te propisi izdani na temelju tih zakona.

Na sljedećoj je slici (Slika 5.) shematski prikaz pravnih osnova dobrovoljnog vatrogastva.

Slika 5. Pravne osnove dobrovoljnog vatrogastva [7]

⁵ Zakon o društvih; Uradni list RS 64/11

⁶ Zakon o zaštiti pred naravnim i drugim nesrećama; Uradni list RS 51/06; izmjene i dopune 97/10 i 21/18

⁷ Zakon o varstvu pred požarom; Uradni list RS 3/07; izmjene i dopune 9/11, 83/12 i 61/17

⁸ Zakon o gasilstvu; Uradni list RS 113/05; izmjene i dopune 23/19

3.1. ZAKON O UDRUGAMA

Zakon o udrugama je temeljni zakon za osnivanje društava koji opredjeljuje: [8]

- Status udruge; udruga je samostalno i neprofitno udruženje, kojeg osnivači u skladu sa zakonom osnivaju radi ostvarivanja zajedničkih interesa. Udruga sama određuje namjenu i ciljeve, djelatnost odnosno zadaće i način djelovanja dok odluke o upravljanju udruge neposredno ili posredno prihvaćaju njeni članovi. Razlog osnivanja i djelovanje udruge nije ostvarivanje dobiti. Viškove prihoda nad rashodima iz svih djelatnosti i drugih izvora udruga trajno usmjerava u realizaciju svoje namjene i ciljeva i ne dijeli ih među članove. (ZDru-1, 8.članak)
- Osnivanje udruge i temeljni akt; udrugu mogu osnovati najmanje tri fizičke osobe koje imaju poslovnu sposobnost odnosno pravne osobe. Trgovačka društva ne mogu osnovati udrugu koja u osnovnom aktu ima djelatnost koju društvo obavlja kao svoju djelatnost. Udruga se osniva na osnivačkom skupu, gdje osnivači prihvaćaju odluku o osnivanju i temeljni akt udruge te izglasaju zastupnika društva (Zdru-1, 8.članak)
- Registraciju udruge; za koju je nadležna upravna jedinica na čijem se području nalazi sjedište udruge. O pritužbama protiv odluke nadležnog organa odlučuje ministarstvo nadležno za unutarnje poslove. (Zdru-1, 17.članak)
- Imovina udruge i financijsko poslovanje; imovina se sastoji od novčanih i drugih sredstava, koje društvo pridobiva s članarinom, darovima, doprinosima donatora, iz javnih sredstava, s obavljanjem aktivnosti udruge i drugih izvora, njene nekretnine i pokretnine i materijalnih prava. (ZDru-1, 24.članak)
- Prestanak postojanja udruge; udruga može prestati s radom po volji članova, spajanjem s drugim društvima, pripajanjem drugom društvu, stečajem, na temelju sudske odluke o zabrani djelovanja ili po samom zakonu (ZDru-1, 37.članak)

3.2. ZAKON O ZAŠTITI PRED PRIRODNIM I DRUGIM NESREĆAMA

Zakon o zaštiti pred prirodnim i drugim nesrećama [9] je temeljni zakon koji opredjeljuje sustav zaštite i spašavanja prilikom prirodnih i drugih nesreća. Zakon uređuje zaštitu ljudi, životinja, imovine, kulturne baštine i okoliša pred prirodnim i drugim nesrećama. Cilj zaštite pred prirodnim i drugim nesrećama je smanjivanje broja nesreća i sprječavanje odnosno smanjivanje žrtava i drugih posljedica tih nesreća. Država, općine i druge lokalne samoupravne zajednice organiziraju zaštitu pred prirodnim i drugim nesrećama kao jedinstven i cjelovit sustav u državi, koji obuhvaća programiranje, planiranje, organiziranje, izvedba, financiranje mjera i djelatnosti za zaštitu pred prirodnim i drugim nesrećama. (ZVNDN, 1.članak)

Temeljne zadaće sustava zaštite pred prirodnim i drugim nesrećama po zakonu su (ZVNDN, 1.članak):

- Otkrivanje, praćenje i proučavanje opasnosti, kao i sprječavanje prirodnih i drugih nesreća. Zakon govori o aktivnostima koje treba izvoditi kako bi se spriječila mogućnost nesreće ili predviđati kako smanjiti posljedice koje iza sebe ostavlja nesreća.
- Obavješćavanje, upozoravanje i alarmiranje o prijetećim opasnostima i davanje naputaka za zaštitu, spašavanje i pomoć, organiziranje civilne zaštite, samopomoć i uzajamna pomoć, mobilizacija i aktiviranje snaga i sredstava za zaštitu, spašavanje i pomoć. Također, zadaća je i određivanje i izvođenje zaštitnih mjera i uklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća do stvaranja osnovnih uvjeta za život.
- Procjenjivanje štete, međunarodno sudjelovanje, nadzor nad provođenjem propisa i pomoć drugim državama prilikom prirodnih i drugih nesreća.

3.3. ZAKON O ZAŠTITI OD POŽARA

Zakon o zaštiti od požara uređuje sustav zaštite od požara uređuje organiziranje, planiranje, izvedbu, nadzor i financiranje djelatnosti i mjere zaštite od požara (ZVPoz, 1.članak). Između ostaloga, zakon određuje [10] :

- Djelatnost zaštite od požara; istraživanje, obrazovanje i osposobljavanje, planiranje mjera zaštite od požara, nadzor, osiguranje od požara, vatrogastvo, tehnički nadzor ugrađenih sustava zaštite od požara, dimnjačarsku djelatnost, zaštitu imovine od požara i drugo. Djelatnost zaštite od požara mogu obavljati fizičke i pravne osobe koje ispunjavaju uvjete. (ZVPoz, 2.članak)
- Cilj zaštite od požara; cilj djelatnosti i mjere zaštite od požara su zaštita ljudi, životinja, imovine i okoliša od požara i eksplozija. (ZVPoz, 4.članak) Za ostvarivanje tih ciljeva potrebno je osigurati :
 - planiranje i poštivanje preventivnih mjera zaštite od požara;
 - otkrivanje, obavješćavanje, ograničavanje širenja i učinkovito gašenje požara;
 - sigurnu evakuaciju ljudi i životinja s požarom ugroženog područja;
 - sprječavanje i smanjivanje štetnih posljedica požara i eksplozije za ljude, životinje, imovinu i okoliš;
 - uspostavu ekonomskih odnosa između propisanih preventivnih mjera zaštite od požara i očekivane štete prouzročene požarom

Sustav zaštite od požara temelji na načelima koje treba poštivati pri oblikovanju i izvođenju djelatnosti zaštite od požara. Zakon određuje sljedeća temeljna načela:

- **Načelo cjelovitosti;** Republika Slovenija, općine i druge zajednice lokalne samouprave brinu o oblikovanju cjelovitog sustava zaštite od požara. (ZVPoz, 6.članak)
- **Načelo zaštite;** osnovna namjena propisanih mjera zaštite od požara je osiguravanje zaštite života i zdravlja ljudi, životinja i imovine. (ZVPoz, 7.članak)
- **Načelo zaštite susjedne imovine;** propisane mjere zaštite od požara moraju spriječiti širenje požara na susjednu imovinu. (ZVPoz, 8.članak)

- **Načelo odgovornosti;** svaka fizička i pravna osoba je u skladu sa zakonom kazneno i materijalno odgovorna za ne sudjelovanje u mjerama zaštite od požara i za posljedice koje zbog toga nastanu. (ZVPoz, 9.članak)
- **Načelo preventive;** mjere zaštite od požara moraju biti planirane i izvedene tako da čim bolje spriječe nastanak požara, a prilikom požara ograniče njegovo širenje. (ZVPoz, 10.članak)
- **Načelo poticanja;** država i lokalne zajednice su dužne poticati razvoj požarno bezopasnih tehnologija i one zahvate u prostor koji bi smanjili ili spriječili nastanak požara. (ZVPoz, 11.članak)
- **Načelo javnosti;** javnost ima pravo biti obavještena o djelatnostima i drugim aktivnostima zaštite od požara. Podaci o stanju i zaštiti od požara su javni. (ZVPoz, 12.članak)
- **Pravo zaštite od požara;** svatko ima pravo zaštite od požara. (ZVPoz, 13.članak)

3.4. ZAKON O VATROGASTVU

Zakon o vatrogastvu [11] je poseban zakon koji uređuje zadaće, organizaciju i status vatrogastva (ZGas, 1.članak). Po tom je zakonu vatrogastvo obvezna lokalna javna služba, čije trajno i nesmetano obavljanje osiguravaju općine i država. Vatrogastvo je humanitarna djelatnost koja se obavlja u javnom interesu (ZGas, 2.članak). Vatrogasne organizacije obavljaju zadaće gašenja i spašavanja prilikom požara i druge, posebice preventivne zadaće zaštite od požara, određene zadaće zaštite i spašavanja ljudi i imovine prilikom prirodnih i drugih nesreća i određene usluge (ZGas, 3.članak)

Vatrogasne postrojbe su profesionalne ili dobrovoljne, a s obzirom na područje djelovanja mogu biti teritorijalne i industrijske. Vatrogasne postrojbe organizirane su kao (ZGas, 9.članak):

- profesionalne vatrogasne postrojbe
- dobrovoljne vatrogasne postrojbe u vatrogasnim društvima
- vatrogasne postrojbe u gospodarskim društvima, zavodima i drugim organizacijama

Vatrogasne postrojbe obavljaju svoje zadaće u skladu s pravilima struke i pravilima vatrogasne službe.

Organizacija vatrogastva se u općini određuje temeljem plana zaštite od požara općine (ZGas, 11.članak).

Profesionalna vatrogasna postrojba obavlja preventivne i operativne poslove zaštite od požara te zaštitu i spašavanje prilikom prirodnih i drugih nesreća na području za koje je osnovana. Profesionalna vatrogasna postrojba je u pravilu središnja postrojba u općini, koja djeluje na području cijele općine u skladu s operativnim vatrogasnim planom općine. Profesionalne vatrogasne postrojbe organiziraju se u skladu sa zakonom kao javna služba ili kao gospodarska javna služba (ZGas, 12.članak).

Temeljem procjene požarnih i drugih opasnosti članovi općine osnivaju dobrovoljno vatrogasno društvo koje obavlja sljedeće zadaće (ZGas, 20.članak):

- preventivne zadaće zaštite od požara i druge preventivne zadaće na području zaštite od prirodnih i drugih nesreća;
- provođenje zaštite, spašavanja i pomoći prilikom požara, prirodnih i drugih nesreća;
- odgoj vatrogasne mladeži
- pomoć članovima općine na području zaštite od požara;
- druge zadaće vezane za organizaciju i razvoj vatrogastva

Dobrovoljno vatrogasno društvo u skladu s propisima obavlja preventivne i operativne poslove vezano za zaštitu od požara te zaštitu i spašavanje na područja području ili dijelu područja općine za koju je osnovano. Dobrovoljno vatrogasno društvo mora imati propisan broj operativnih vatrogasaca, određen s mjerama za organiziranje i opremanje vatrogasnih postrojbi, potrebnu vatrogasnu zaštitnu i spasilačku opremu i alate. (ZGas, 21.članak). U dobrovoljnim vatrogasnim društvima može se, u skladu s mjerama za organiziranje i opremanje vatrogasnih postrojbi , osnovati profesionalna jezgra s profesionalnim vatrogascima kao sastavni dio dobrovoljne vatrogasne postrojbe (ZGas, 28.članak).

3.5. ZADAĆE LOKALNE SAMOUPRAVE

Općina u skladu sa svojom nadležnošću osigurava organiziranost, opremanje i djelovanje vatrogastva.

Temeljem plana zaštite od požara općina osigurava sredstva za [11] :

- redovnu djelatnost vatrogasnih postrojbi,
- vatrogasnu zaštitnu i spasilačku opremu te sredstva za osmatranje, obavještanje i alarmiranje,
- održavanje i obnavljanje sredstava i opreme,
- obrazovanje i dodatno osposobljavanje pripadnika vatrogasnih postrojbi,
- gradnju i održavanje objekata i prostorija za djelovanje vatrogastva,
- povrat štete koja je nastala prilikom obavljanja zadaća vatrogastva,
- obavljanje drugih djelatnosti vatrogasnih organizacija.

Općina osigurava obavljanje zadaća vatrogastva preko vatrogasnih organizacija.

Na širu lokalnu samoupravu može se prenijeti obavljanje zadaća vatrogastva, koje su važne za zaštitu od požara i drugih opasnosti, kao što su kupnja, održavanje i pohrana vatrogasne zaštitne i spasilačke opreme za zahtjevnije intervencije, velike požare i druge velike nesreće.

3.6. ZADAĆE DRŽAVE

Zadaće države na području vatrogastva su [11] :

- osnivanje i osiguravanje djelovanja vatrogasne škole za obrazovanje i osposobljavanje kadrova u vatrogastvu,
- sufinanciranje zadaća zaštite i spašavanja od šireg značaja, posebice pri prometnim nesrećama, nesrećama s opasnim tvarima, spašavanju na i iz vode te spašavanju u tunelima na autocestama,

- osiguravanje dijela sredstava za znanstveno-istraživačku djelatnost na području vatrogastva te za razvoj vatrogasne zaštitne i spasilačke opreme,
- osiguravanje uvjeta za djelovanje Vatrogasne zajednice Slovenije i Udruge slovenskih profesionalnih vatrogasaca,
- osiguravanje skladnog razvoja vatrogastva u državi i osiguravanje uvjeta za moderniziranje vatrogasne zaštitne i spasilačke opreme,
- osiguravanje djelovanja sustava obavještanja i alarmiranja na području države i pojedinih geografsko ili drukčije povezanih područja državnog teritorija.

3.7. ZADAĆE STANOVNIŠTVA

Vlasnici odnosno korisnici zemljišta, zgrada i drugih objekata moraju prilikom požara ili drugih nesreća vatrogascima i ostalim sudionicima intervencije dozvoliti [7] :

- prelazak preko zemljišta, zgrada i drugih objekata te njihovu upotrebu za vatrogasne i spasilačke poslove,
- upotrebu njihovih zaliha vode za gašenje i spašavanje.

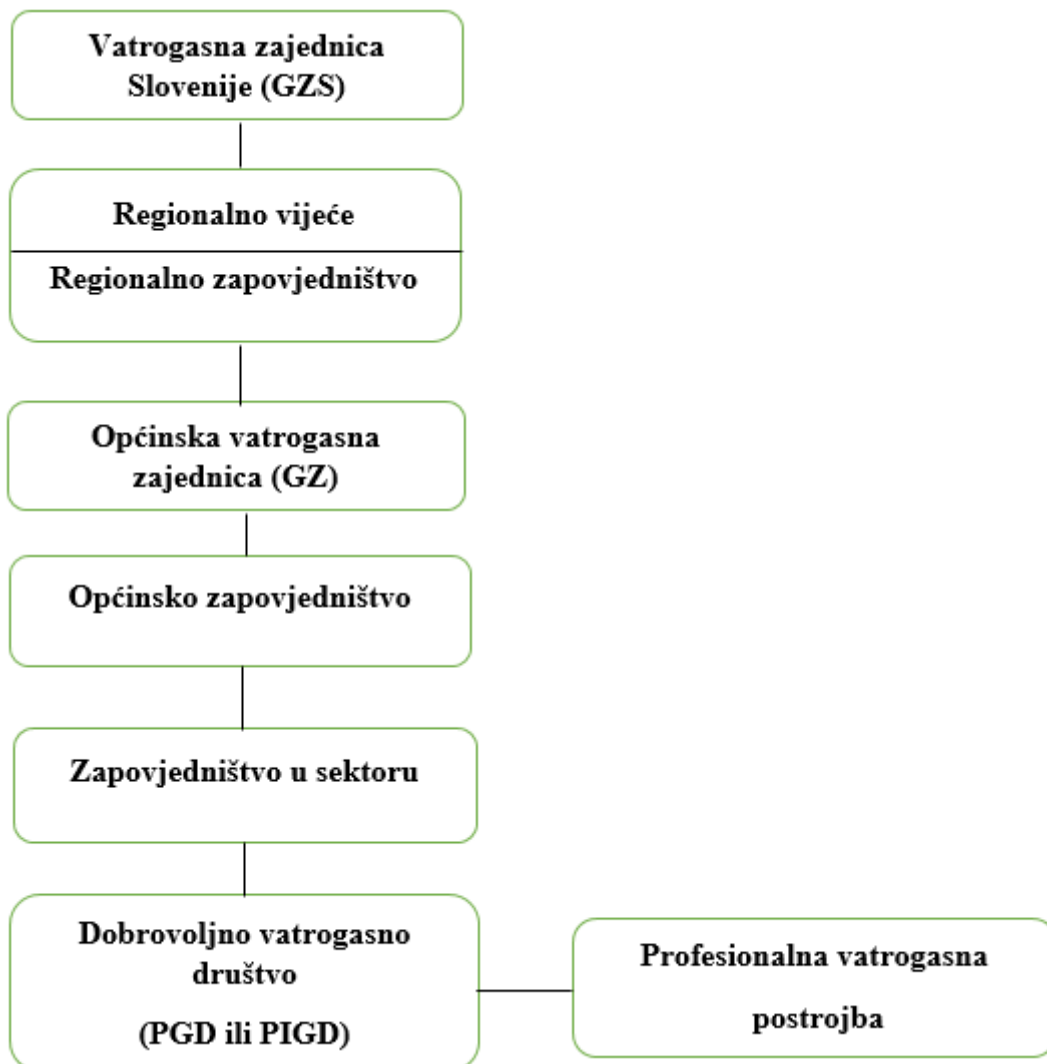
Vlasnici odnosno korisnici moraju dopustiti izvođenje mjera koje odredi voditelj intervencije, ali imaju pravo povrata nastale štete.

Povrat štete prouzročen vlasnicima odnosno korisnicima tijekom intervencije, tereti onu općinu na čijem je području nastao požar ili druga nesreća.

4. ORGANIZIRANOST SUVREMENOG VATROGASTVA U SLOVENIJI

Vatrogastvo je obvezna lokalna javna služba, čije trajno i nesmetano obavljanje osiguravaju općine i država. Vatrogastvo je humanitarna djelatnost koja se obavlja u javnom interesu. [11]

Vatrogastvo u Sloveniji organizirano je (Slika 6.) tako da na najvišem nivou djeluje Vatrogasna zajednica Slovenije (GZS), u koju se povezuju vatrogasne zajednice na području općina ili više općina. Unutar pojedine vatrogasne zajednice djeluju dobrovoljna vatrogasna društva (PGD) i industrijska dobrovoljna vatrogasna društva (PIGD). Povezivanje vatrogasnih organizacija u regionalno vijeće ili regionalna zapovjedništva nije pravni oblik, već oblik sudjelovanja vatrogastva na organizacijskom i operativnom području. Dobrovoljna vatrogasna društva s profesionalnom jezgrom sudjeluju kako na strukovnom tako i na operativnom području.

Slika 6. Organiziranost dobrovoljnog vatrogastva u Sloveniji [7]

U obliku dobrovoljnih organizacija djeluju:

- dobrovoljna vatrogasna društva (teritorijalna i u gospodarstvu)
- vatrogasnih zajednica na području općine ili više općina
- Vatrogasne zajednice Slovenije (GZS)

U obliku profesionalnih organizacija djeluju:

- javne vatrogasne postrojbe
- profesionalne postrojbe u gospodarstvu

Osnovna podjela vatrogasnih postrojbi odnosi se na profesionalne i dobrovoljne, a s obzirom na područje djelovanja dijele se na teritorijalne i industrijske.

Teritorijalne vatrogasne postrojbe razvrstane su u sedam kategorija (Tablica 1.), koje se razvrstavaju u pojedine kategorije s obzirom na potreban broj vatrogasaca i tehničku opremljenost. Broj vatrogasaca, kao i tehnička opremljenost za pojedinu kategoriju određuju se temeljem kriterija područja djelovanja vatrogasne postrojbe (broj stanovništva i vrsta naselja na operativnom području) te drugih specifičnosti (udio šumskih površina i površina požarne ugroženosti šuma na operativnom području, vodene površine i dr.), koji su određeni operativnim planom. Vatrogasne postrojbe I., II. i III. kategorije organizirane su kao dobrovoljne vatrogasne postrojbe, IV. i V. kao dobrovoljne ili postrojbe s profesionalnom jezgrom. Postrojbe VI. kategorije organizirane su kao dobrovoljne postrojbe s profesionalnom jezgrom, dok su one iz VII. kategorije organizirane kao profesionalne vatrogasne postrojbe. [12]

Tablica 1. Kategorije teritorijalnih vatrogasnih postrojbi [13]

KATEGORIJA VATROGASNE POSTROJBE (VP)	DOBROVOLJNIH VATROGASACA	PROFESIONALNIH VATROGASACA	POTREBNA OPREMA I VOZILA VATROGASNA
VP I. kategorije	12 do 15		Manje vatrogasno vozilo
VP II. kategorije	23 do 32		Veće vatrogasno vozilo i vatrogasna cisterna ili vatrogasna cisterna i vozilo za prijevoz ljudstva

VP III. kategorije	32 do 42		2 x vatrogasna cisterna i vatrogasno vozilo za prijevoz ljudstva
VP IV. kategorije	54	3	Zapovjedno vozilo, vatrogasna cisterna, vatrogasno vozilo za prijevoz ljudstva
VP V. kategorije	56	7 do 12	Zapovjedno vozilo, vatrogasna cisterna, vatrogasno vozilo za prijevoz ljudstva i auto ljestve
VP VI. kategorije		32	Konačni broj vatrogasaca i oprema određuju se posebnim elaboratom
VP VII. kategorije	Konačni broj vatrogasaca i oprema određuju se posebnim elaboratom		

Industrijske vatrogasne postrojbe pojedinih kategorija (Tablica 2.) moraju ispunjavati određene uvjete vezane za broj vatrogasaca, vatrogasnih vozila i opreme. Industrijske vatrogasne postrojbe III. i IV. kategorije organizirane su kao dobrovoljne postrojbe s profesionalnim jedrom. Industrijske vatrogasne postrojbe razvrstavaju se u pojedine kategorije s obzirom na vrstu djelatnosti, broj zaposlenika, površine koje se upotrebljavaju za obavljanje djelatnosti, udaljenost industrijskog postrojenja od najbliže teritorijalne vatrogasne postrojbe te ugrađene sustave aktivne požarne zaštite. [13]

Tablica 2. Kategorije industrijskih vatrogasnih postrojbi [13]

KATEGORIJA VATROGASNE POSTROJBE (VP)	DOBROVOLJNIH VATROGASACA	PROFESIONALNIH VATROGASACA	POTREBNA OPREMA I VOZILA VATROGASNA
VP I. kategorije	15		Manje vatrogasno vozilo
VP II. kategorije	23		Veće vatrogasno vozilo

VP III. kategorije	22	5 do 10	Veće vatrogasno vozilo i vatrogasna cisterna
VP IV. kategorije	22	18	Vatrogasna cisterna i kombinirano vatrogasno vozilo s prahom i vodom

4.1. DOBROVOLJNO VATROGASNO DRUŠTVO

Dobrovoljno vatrogasno društvo je humanitarna i neprofitna organizacija, u kojoj fizičke osobe dobrovoljno i aktivno sudjeluju pri razvoju vatrogastva, preventivnim i operativnim djelatnostima te obavljanju zadaća na području zaštite od požara i drugim nesrećama. Temeljem procjene opasnosti od požara i drugih nesreća članovi općine osnivaju dobrovoljno vatrogasno društvo koje obavlja preventivne zadaće zaštite od požara i drugih nesreća, provodi zaštitu, spašavanje i pruža pomoć prilikom požara, prirodnih i drugih nesreća, odgaja vatrogasnu mladež, pomaže članovima općine na području zaštite od požara te obavlja druge zadaće vezane za organizaciju i razvoj vatrogastva. [11]

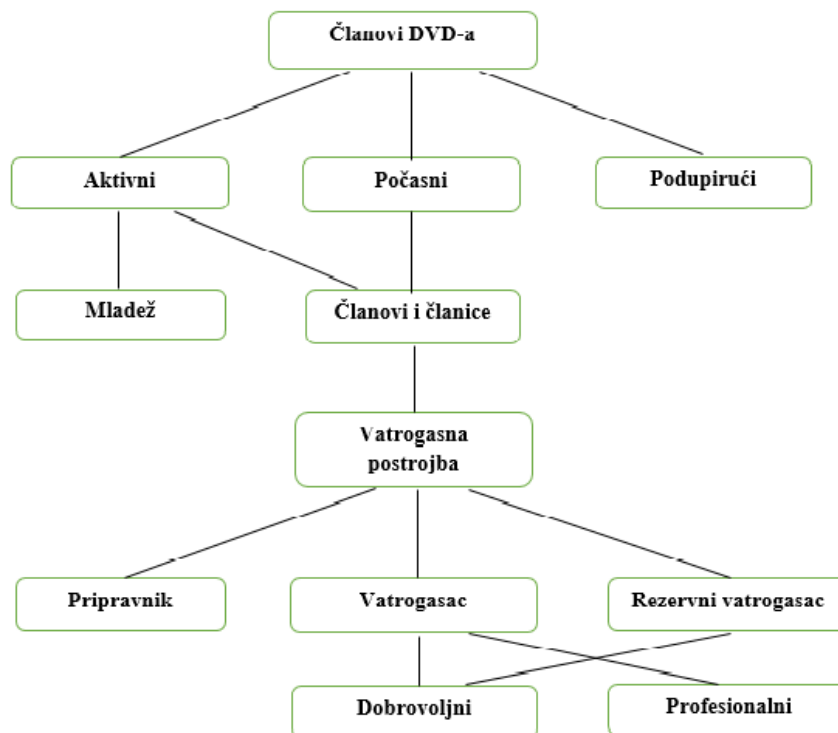
U dobrovoljnom vatrogasnom društvu može se, u skladu s mjerama za organiziranje i opremanje vatrogasnih postrojbi te planom zaštite od požara, osnovati profesionalnu jezgru s profesionalnim vatrogascima kao sastavni dio dobrovoljne vatrogasne postrojbe. O tome mora dobrovoljno vatrogasno društvo obavijestiti općinske organe, nadležne za organiziranje javne vatrogasne službe. [11]

Svako dobrovoljno vatrogasno društvo ima na području društvene djelatnosti svoje zadaće, kao što su:

- gašenje požara, zaštita i spašavanje ljudi i imovine prilikom prirodnih i drugih nesreća,
- održavanje vatrogasnih prostorija, strojeva, alata i opreme,
- sudjelovanje s drugim vatrogasnim društvima i postrojbama,

- omasovljavanje članstva u društvu,
- u okviru ciljeva i namjene društva razvijati različite djelatnosti,
- uspješno osposobljavati i obrazovati svoje članove [14]

Član dobrovoljnog vatrogasnog društva može potpisom pristupne izjave postati svaki državljanin Republike Slovenije ili stranac (Slika 7.).

Slika 7. Članstvo u dobrovoljnom vatrogasnom društvu i u vatrogasnoj postrojbi [14]

Prilikom obavljanja operativnih vatrogasnih zadaća dobrovoljni vatrogasci imaju pravo [15]:

- da se dobrovoljno upišu i ispišu iz društva,
- da se stručno i psihofizički osposobljavaju,
- da upotrebljavaju propisanu vatrogasnu opremu,
- zahtijevati dodatna pojašnjenja ili upute za izvršavanje dodijeljenih zadaća,

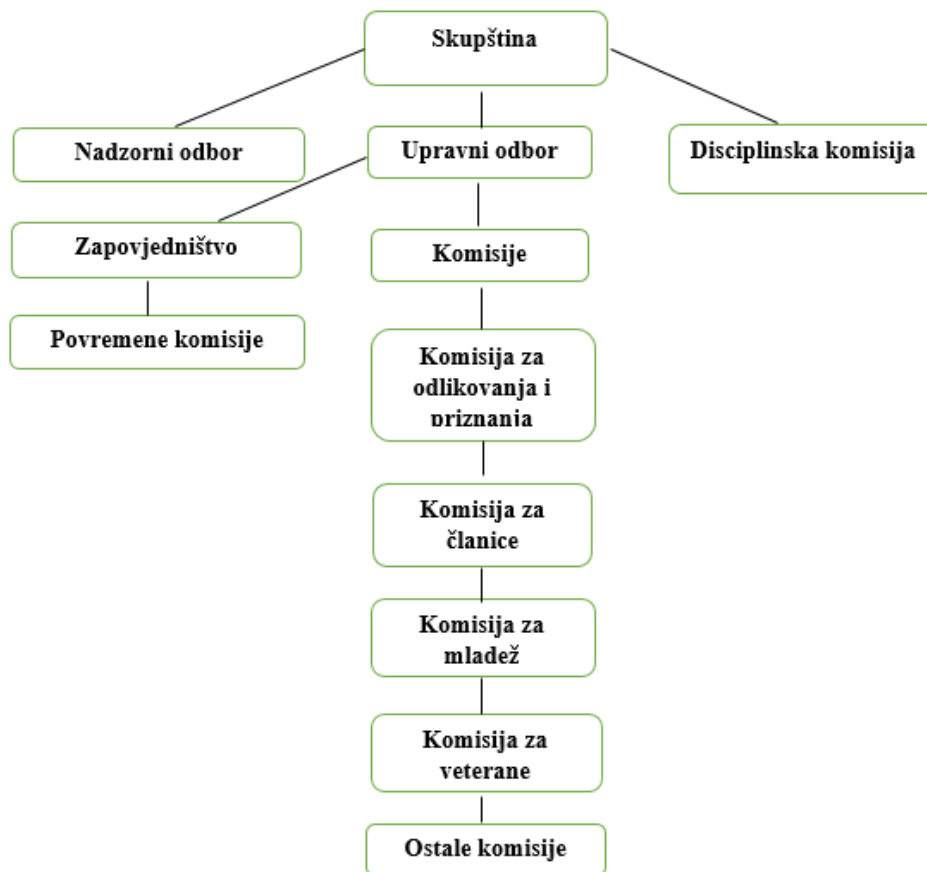
- do poštivanja osobnosti, dostojanstva i jednakopravnog obavljanja vatrogasne službe,
- predlagati mjere i djelatnosti neposredno nadređenim u vatrogasnoj službi,
- primanja plaće, dodataka i odmora u skladu s propisima,
- primiti nagradu, pohvalu, odlikovanje ili drugo priznanje i dr.

Dobrovoljni vatrogasci imaju i sljedeće dužnosti [15] :

- izvršavati povjerene dužnosti u skladu s propisima i pravilima vatrogasne službe, sposobnostima, obučenošću, te pravilima vatrogasne struke, osim ako nije neposredno ugroženo njihovo zdravlje ili život,
- dosljedno poštivati načelo hijerarhije u vatrogasnoj postrojbi i obaveznog izvršavanja primljenih zapovijedi,
- poštivati radnu disciplinu,
- brinuti za vlastito stručno i psihofizičko osposobljavanje,
- poručati nadređenima o svim događajima i stanjima koja bi mogla ugroziti sigurnost i zdravlje kolega ili drugih osoba,
- jačati kolegijalne odnose i međusobno pomoć u vatrogasnoj organizaciji,
- čuvati ugled vatrogasne organizacije i vatrogasne službe i dr.

Organi (Slika 8.) koji predstavljaju vatrogasno društvo su: [7]

- skupština - najviši organ društva, a sastoji se od svih aktivnih članova,
- upravni odbor - izvršni organ skupštine,
- nadzorni odbor - organ za nadzor financijskog i materijalnog poslovanja društva,
- disciplinska komisija - organ koji odlučuje o isključenjima, disciplinskim prekršajima i drugim sporovima te izriče disciplinske mjere,
- zapovjedništvo - osigurava stručno-operativnu pomoć zapovjedniku društva.

Slika 8. Organi vatrogasnog društva [7]

Činovi u vatrogastvu označavaju položaj vatrogasca u hijerarhiji članova vatrogasne organizacije. Označavaju stupanj ukupne osposobljenosti vatrogasca, koji sadržava njegovu opću izobrazbu, stručnu osposobljenost, dužinu vatrogasne službe i njegove sposobnosti u vatrogasnoj organizaciji. [7]

Činovi dobrovoljnih vatrogasaca su (Slika 9.): [16]

- vatrogasac, vatrogasac I. i II. stupnja
- viši vatrogasac, viši vatrogasac I. i II. stupnja,
- niži vatrogasni časnik, niži vatrogasni časnik I. i II. stupnja,
- vatrogasni časnik, vatrogasni časnik I. i II. stupnja,
- viši vatrogasni časnik, viši vatrogasni časnik I. i II. stupnja,
- visoki vatrogasni časnik, visoki vatrogasni časnik I. i II. stupnja,

- viši vatrogasni časnik organizacijskog smjera, viši vatrogasni časnik organizacijskog smjera I. i II. stupnja,
- visoki vatrogasni časnik organizacijskog smjera, visoki vatrogasni časnik organizacijskog smjera I. i II. stupnja.

Posebno se označavaju i djeca, mladež i vatrogasci pripravnici. Položaj je određena dužnost ili funkcija u dobrovoljnoj vatrogasnoj organizaciji. Označava položaj vatrogasca u vatrogasnoj organizaciji s obzirom na njegovu funkcionalnu ili organizacijsku dužnost.

Oznake činova nižih vatrogasnih časnika su na podlozi plave boje sa srebrnim obrubom te poprečnom trakom i plamenicama srebrne boje.

Oznake činova vatrogasnih časnika su na podlozi plave boje sa žutim obrubom te poprečnim trakom i određenim brojem plamenica žute boje.

Oznake činova viših i visokih vatrogasnih časnika su na podlozi plave boje s obrubom žute boje za više vatrogasne časnike, a zlatne za visoke vatrogasne časnike te poprečnom trakom na kojoj su listovi lipe i određeni broj plamenica u žutoj boji za više, a zlatnoj za visoke vatrogasne časnike. Listovi lipe su bijele boje. Jednako se označavaju i činovi viših i visokih vatrogasnih časnika organizacijskog smjera, ali su listovi lipe srebrne boje.

Oznake vatrogasnih činova nose se na ramenu svečane vatrogasne uniforme, radnoj uniformi, kabanici i vatrogasnoj košulji.

Slika 9. Oznake činova dobrovoljnih vatrogasaca [16]

Položajne oznake dobrovoljnih vatrogasaca ukazuju na određen položaj odnosno funkciju u hijerarhiji dobrovoljne vatrogasne organizacije. Ona označava položaj vatrogasca u vatrogasnoj organizaciji s obzirom na njegovu funkcionalnu ili organizacijsku dužnost. [16]

Oznake položajnih funkcija pri obavljanju operativnih zadaća su (Slika 10.):

- vatrogasac,
- operativni vatrogasac,
- vođa grupe,
- dozapovjednik dobrovoljnog vatrogasnog društva,
- zapovjednik dobrovoljnog vatrogasnog društva,
- zapovjednik sektora,
- dozapovjednik općine,
- zapovjednik općine,
- član zapovjedništva vatrogasne zajednice,
- dozapovjednik vatrogasne zajednice,
- zapovjednik vatrogasne zajednice,
- regijski zapovjednik,
- pomoćnik zapovjednika Vatrogasne zajednice Slovenije,
- dozapovjednik Vatrogasne zajednice Slovenije,
- zapovjednik Vatrogasne zajednice Slovenije.

Posebno se označava i voditelj djece i mladeži.

Slika 10. Položajne oznake pri operativnim zadaćama [16]

Oznake položajnih funkcija pri obavljanju organizacijskih zadaća su (Slika 11.):

- član upravnog odbora i član drugih izbornih organa dobrovoljnog vatrogasnog društva,
- podpredsjednik i tajnik dobrovoljnog vatrogasnog društva,
- predsjednik dobrovoljnog vatrogasnog društva,
- član predsjedništva vatrogasne zajednice i drugih izbornih organa vatrogasne zajednice,
- podpredsjednik i tajnik vatrogasne zajednice,
- predsjednik vatrogasne zajednice,
- član predsjedništva Vatrogasne zajednice Slovenije i drugih izbornih organa Vatrogasne zajednice Slovenije,
- podpredsjednik Vatrogasne zajednice Slovenije,
- predsjednik Vatrogasne zajednice Slovenije.

Slika 11. Položajne oznake pri organizacijskim zadaćama [16]

Položajne oznake funkcija pri operativnim i organizacijskim zadaćama su romboidnog oblika i nose se na ovratniku svečane vatrogasne uniforme ili na džepu radne uniforme i zaštitnog odijela. [16]

4.2. PROFESIONALNA VATROGASNA POSTROJBA

Prva profesionalna postrojba u Sloveniji osnovana je 1922. u Ljubljani. Danas Slovenija broji 15 profesionalnih vatrogasnih postrojbi, od čega dvije u gospodarstvu. [17]

Profesionalna vatrogasna postrojba obavlja preventivne i operativne poslove vezane za zaštitu od požara te zaštitu i spašavanje prilikom prirodnih i drugih nesreća na području za koje su osnovane. Profesionalna vatrogasna postrojba je u načelu središnja postrojba u općini, koja djeluje na području cijele općine u skladu s operativnim vatrogasnim planom općine.

Profesionalne vatrogasne postrojbe organizirane su u skladu sa zakonom kao javna služba ili kao gospodarska javna služba. Ako postoji potreba, može se osnovati i unutar određenog gospodarstva. [11] Javnu vatrogasnu službu profesionalne postrojbe obavljaju po Zakonu o vatrogastvu.

Profesionalni vatrogasac je osoba, koja profesionalno ili dobrovoljno obavlja operativne zadaće vatrogastva te je za iste stručno osposobljena, ispunjava propisane psihofizičke i zdravstvene uvjete. [15]

Profesionalni vatrogasac mora pored općih uvjeta za zapošljavanje ispuniti i posebne uvjete [11] :

- mora imati završenu srednju tehničku ili srednju stručnu školu i biti punoljetan,
- ne smije biti u kaznenom postupku i ne smije biti pravomoćno osuđivan za kazneno djelo protiv života, tijela i imovine,
- mora položiti propisani test psihofizičkih sposobnosti.

Profesionalni vatrogasac koji vodi operativne poslove u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbi mora pored općih uvjeta imati najmanje višu stručnu spremu, položeno dodatno osposobljavanje za taj posao, pet godina iskustva pri obavljanju operativnih zadaća te položen propisani stručni ispit. [11]

Profesionalni vatrogasac, koji kao zapovjednik ili voditelj operative obavlja posao voditelja operativnih poslova u profesionalnoj vatrogasnoj postrojbi, mora pored

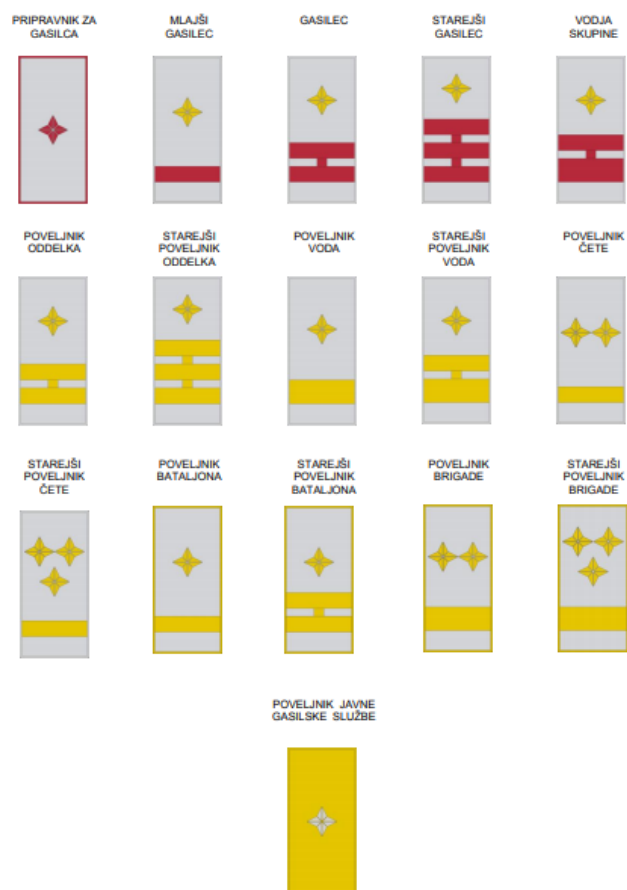
općih uvjeta imati najmanje visoku stručnu spremu odnosno završen stručni ili sveučilišni studij, pet godina iskustva pri obavljanju operativnih zadaća vatrogastva i položen propisani stručni ispit. Propisani ispit mora se položiti najkasnije godinu dana nakon stupanja na funkciju. [11]

Profesionalni vatrogasac mora periodički obaviti propisani test znanja kao i test psihofizičkih sposobnosti i liječnički pregled.

Za uvjete rada i plaće profesionalnih vatrogasaca vrijede propisi koji uređuju uvjete rada i plaće javnih službenika, kolektivni ugovor za javni sektor te kolektivni ugovor djelatnosti, osim ako Zakonom o vatrogastvu ili Zakonom o zaštiti pred prirodnim i drugim nesrećama nije drukčije definirano. [11]

Činovi i položaji (Slika 12.) profesionalnih vatrogasaca su [16]

- pripravnik za vatrogasca,
- mlađi vatrogasac,
- vatrogasac,
- stariji vatrogasac,
- vođa grupe,
- voditelj odjeljenja,
- stariji voditelj odjeljenja,
- voditelj voda,
- stariji voditelj voda,
- voditelj satnije,
- stariji voditelj satnije,
- voditelj bojne,
- stariji voditelj bojne,
- zapovjednik postrojbe,
- stariji zapovjednik postrojbe.

Slika 12. Oznake činova i položaja profesionalnih vatrogasaca [16]

Oznake činova i položaja profesionalnih vatrogasaca nose se na epoletama na uniformama i košuljama. Pravokutnog su oblika srebrne boje, na kojem su kombinacijom poprečnih crvenih ili zlatno-žutih traka i stiliziranim zvijezdama označeni činovi i položaji. Podloga zapovjednika postrojbe je zlatno-žute boje sa stiliziranom zvijezdom srebrne boje. [16]

4.3. VATROGASNE POSTROJBE U GOSPODARSTVU

Gospodarska društva, zavodi i druge organizacije moraju u slučaju povećane opasnosti nastanka požara, eksplozije ili neke druge veće opasnosti osnovati profesionalnu vatrogasnu postrojbu. Vrsta i opseg postrojbe određuje se u skladu s mjerama za organiziranje i opremanje vatrogasnih postrojbi, koje propisuje Vlada.

Osnivač mora sam osigurati svu zaštitnu i spasilačku opremu. Također, mogu se ugovorom dogovoriti da obavljanje požarne straže⁹ i provođenje drugih operativnih vatrogasnih zadaća obavlja vatrogasna postrojba, koja obavlja javnu službu na njihovom području. U gospodarskim društvima, zavodima i drugim organizacijama moguće je osnivanje i djelovanje dobrovoljnog vatrogasnog društva. [11]

Vatrogasne postrojbe osnovane ili posebno organizirane za obavljanje operativnih zadaća u jednom ili više gospodarskih društava, zavoda ili organizacija obavljaju poslove za tu organizaciju. Općina može opunomoćiti gospodarsko društvo, zavod ili drugu organizaciju u kojoj je vatrogasna postrojba da obavlja zadaće vatrogastva na području ili djelu područja općine.

Intervencijom u gospodarstvu koje ima vlastitu vatrogasnu postrojbu zapovijeda zapovjednik te postrojbe. [11]

Kriteriji za osnivanje postrojbe u gospodarskom društvu, zavodu ili drugoj organizaciji [11] su:

- požarna ili eksplozijska opasnost tehnološkog procesa,
- broj zaposlenika,
- površina i razmještaj objekata,
- udaljenost primjerene vatrogasne postrojbe.

4.4. VATROGASNE ZAJEDNICE I UDRUŽIVANJE

Uloga Vatrogasne zajednice Slovenije je da na državnom nivou povezuje dobrovoljna društva. To je pravna osoba koja svoju organiziranost, zadaće i pristojnosti određuje vlastitim pravilima. [11]

Vatrogasna zajednica Slovenije omogućuje i osigurava jedinstveno i stručno provođenje zadaća s područja zaštite od požara, vatrogastva, kao i određenih zadaća

⁹ Požarna straža predstavlja fizičko provođenje požarno-preventivnih prilikom većih javnih okupljanja, vrućih radova ili aktivnosti kod kojih postoji opasnost od nastanka požara. treba ju provoditi uvijek tamo gdje postoji velika opasnost od nastanka požara te tamo gdje se zadržava veliki broj osoba. [18]

zaštite i spašavanja za društva i općinu. Njene zadaće s organizacijskog područja su [14] :

- provođenje Pravila vatrogasne službe,
- organizacija i pomoć dobrovoljnim vatrogasnim društvima pri vođenju financijskog poslovanja, provođenje i organiziranje programa obrazovanja te osposobljavanje članova vatrogastva,
- briga za očuvanje povijesti vatrogastva,
- organiziranje vatrogasnih takmičenja i sl.

Zadaće s operativnog područja su [14] :

- izrada podloga za operativni razvoj vatrogasnih postrojbi, izrada programa i izvješća za izvedbu zadaća s područja vatrogastva,
- servisiranje vatrogasnih vozila, opreme i aparata,
- pružanje pomoći pri organizaciji vatrogasnih priredbi i sl.

Osim navedenih organizacijskih i operativnih te svojih društvenih zadaća, obavlja i one za koje ju ovlašćuje ministar [11] :

- određene strukovno-tehničke zadaće iz područja zaštite od požara,
- organizacijske i druge zadaće s ciljem razvoja dobrovoljnog vatrogastva u državi te njegovo međunarodno povezivanje s drugim vatrogasnim organizacijama po svijetu,
- izdaje stručnu literaturu o vatrogastvu i zaštiti od požara.

U suglasnosti s ministrom određuje pravila vatrogasne službe, kojima se uređuju [11]:

- zadaće i odgovornost dobrovoljnih vatrogasaca,
- organiziranost vatrogasnih postrojbi u vatrogasnim društvima te njihovim zajednicama,
- stručno osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca,
- uniforma, oznake i činovi dobrovoljnih vatrogasaca.

Vatrogasna zajednica Slovenije je organizacija u koju se obavezno udružuju sva dobrovoljna vatrogasna društva, dobrovoljna industrijska društva i vatrogasne zajednice. Pojedina vatrogasna organizacija može postati član Vatrogasne zajednice

Slovenije ako je osnovana prema Zakonu o vatrogastvu te ako ispunjava sve određene propise s područja zaštite od požara. Djelatnost Vatrogasne zajednice Slovenije izvode funkcionari i stručni zaposlenici. Prilikom obavljanja svojih poslova dužni su paziti na ugled zajednice kao i obavljati sve zadaće u njenu korist. [19]

Članovi organa Vatrogasne zajednice Slovenije obavljaju svoje zadaće na zasjedanjima, dok izvan njih mogu obavljati samo poslove za koje su ovlašteni. Poslovanje Vatrogasne zajednice Slovenije vodi predsjednik kao njen zakonski zastupnik. Zapovjednik provodi stručne vatrogasne zadaće i zadaće zaštite od požara. U organizacijskom smislu vodstvo Vatrogasne zajednice Slovenije predstavljaju predsjednik, njegov zamjenik, potpredsjednici, zapovjednik i njegov zamjenik te dozapovjednici. [19]

Organi Vatrogasne zajednice Slovenije su [19] :

- kongres – najviši organ za izbore i programska usmjerenja,
- plenum – najviši organ u poslovnom smislu,
- upravni odbor – operativno-izvršni te strukovno-tehnički organ,
- nadzorni odbor – provodi unutarnji nadzor nad financijskim i materijalnim poslovanjem,
- stalna arbitraža – namijenjena izvan sudskom rješavanju sporova između članova zajednice,
- pomoćni organi upravnog odbora.

5. ZADAĆE VATROGASNE SLUŽBE

Temeljne zadaće vatrogasne službe su preventivna djelatnost, održavanje pripravnosti te operativne zadaće u vidu vatrogasnih intervencija.

5.1. PREVENTIVNA DJELATNOST

Preventivna djelatnost određena je u Zakonu o vatrogastvu i obuhvaća provođenje mjera za smanjivanje i otklanjanje opasnosti nesreća. Radi se o nizu djelatnosti koje služe sprečavanju nastanka požara i štetnih posljedica požara. Požarna preventiva je

određena i u Zakonu o zaštiti od požara. cilj preventivne djelatnosti je osiguravanje zaštite života i zdravlja ljudi, životinja i imovine pred požarom. [20]

Temeljni zakoni na području protupožarne preventive su [20] :

- Zakon o zaštiti pred prirodnim i drugim nesrećama¹⁰, koji obrađuje sve oblike prirodnih i drugih nesreća te preventivne mjere;
- Zakon o zaštiti od požara¹¹, koji obrađuje požar kao jednu od najčešćih nesreća te preventivne mjere za sprječavanje pojave požara;
- Zakon o vatrogastvu¹² koji obrađuje organiziranost institucija koje djeluju u operativnim i preventivnim zadaćama;
- Zakon o gradnji objekata¹³ koji obrađuje zaštitu od požara kao najbitniji zahtjev za sigurnost života u zgradama.

5.2. ODRŽAVANJE PRIPRAVNOSTI

Vatrogasne postrojbe u primjeru povećane opasnosti od požara, prijeteće prirodne ili druge opasnosti održavaju stalnu ili povećanu pripravnost tako da organiziraju i obavljaju dežurstva, požarne straže i patrole. Način i opseg pripravnosti mora biti određen operativnim planom zaštite od požara, koji je sastavni dio općinskog plana zaštite i spašavanja. Za održavanje stalne pripravnosti vatrogasne postrojbe mogu dogovoriti međusobno nadopunjavanje ili nadomještanje. U pravilu se ne smije dogoditi da jedna cijela vatrogasna postrojba napusti operativno područje za koje je nadležna, osim ako ju ne nadomješta druga postrojba. [15]

Način održavanja pripravnosti ovisi o vrsti i statusu vatrogasne postrojbe, pri čemu se mora osigurati izlazak na intervenciju nakon primljene obavijesti o požaru ili drugoj nesreći [15] :

¹⁰ Zakon o zaštiti pred naravnim i drugim nesrećama; Uradni list RS 51/06; izmjene i dopune 97/10 i 21/18

¹¹ Zakon o varstvu pred požarom; Uradni list RS 3/07; izmjene i dopune 9/11, 83/12 i 61/17

¹² Zakon o gasilstvu; Uradni list RS 113/05; izmjene i dopune 23/19

¹³ Zakon o graditvi objekata; Uradni list RS 102/04; izmjene i dopune 14/05

- za profesionalne vatrogasne postrojbe – vrijeme izlaza¹⁴ je najkasnije 1 minuta po primljenom pozivu,
- za središnju vatrogasnu postrojbu – vrijeme izlaza je najkasnije 5 minuta po primljenom pozivu,
- za ostale vatrogasne postrojbe – vrijeme izlaza je najkasnije 15 minuta po primljenom pozivu.

5.3. VATROGASNA INTERVENCIJA

Vatrogasna intervencija je provedba operativnih zadaća vatrogastva prilikom požara, prirodne ili druge nesreće, a s ciljem spašavanja i zaštite ljudi, životinja, okoliša i imovine pred katastrofom. [15]

Javno alarmiranje vatrogasaca i postrojbi obuhvaća četiri stupnja alarma [15] :

- Prvi stupanj – aktivira se vatrogasna postrojba koja je odgovorna za operativno područje na kojem je nastala prirodna ili druga nesreća. Ovisno o opsegu nesreće aktivira se i središnja postrojba u općini.
- Drugi stupanj – dodatno se aktivira središnja vatrogasna postrojba ako nije bila aktivirana u prvom stupnju te, po odluci voditelja intervencije, druge postrojbe na području općine.
- Treći stupanj – aktiviraju se preostale vatrogasne postrojbe na području općine po odluci voditelja intervencije.
- Četvrti stupanj – aktiviraju se vatrogasne postrojbe u susjednim općinama te druge postrojbe u skladu s regijskim ili državnim planovima zaštite i spašavanja.

Intervencijom zapovijeda zapovjednik postrojbe odgovorne na području nastanka nesreće. Ako na intervenciji sudjeluje više vatrogasnih postrojbi, zapovijeda zapovjednik postrojbe odgovorne na području nesreće. Intervenciju vodi u skladu s načelima vatrogasne struke i vatrogasnom taktikom te zapovijeda i usklađuje način spašavanja ljudi i imovine, upotrebu zaštitne i spasilačke opreme, opskrbu vodom i sl.

¹⁴ Izlaz je vrijeme od primljene obavijesti o nesreći i aktiviranja vatrogasne postrojbe do izlaska jednog ili više vatrogasnih vozila sa posadom na intervenciju. [15]

U slučaju da na intervenciji sudjeluje veći broj vatrogasnih postrojbi, zapovjednici sastavljaju operativno vodstvo intervencije koje vodi voditelj intervencije.

Voditelj intervencije ima prava i dužnosti da [11] :

- zabrani pristup nepozvanim osobama na mjestu intervencije i promet mimo njega,
- naredi ulazak u stambeni odnosno drugi zatvoreni prostor ako je neposredno ugrožen život ljudi ili imovina,
- naredi evakuaciju ljudi, životinja i imovine iz ugroženih objekata i područja,
- naredi prekid električne struje, dovoda plina ili drugih zapaljivih tekućina,
- prekine ili ograniči dotok vode na području nastanka požara,
- naredi upotrebu vode iz bližnjih bunara, cisterni i rezervoara,
- naredi upotrebu određenih sredstava veza ili njihovu uspostavu,
- naredi uklanjanje vozila ili drugih prepreka koje onemogućuju uspješnu intervenciju odnosno oduzimaju vode za gašenje,
- naredi spaljivanje opasne tvari ako ju drukčije nije moguće ukloniti,
- naredi upotrebu tuđeg prijevoznog sredstva za prijevoz unesrećenih osoba odnosno potrebne vatrogasne zaštitne i spasilačke opreme,
- naredi da sve sposobne osobe koje su u neposrednoj blizini požarišta ili druge nesreće pomognu pri gašenju i spašavanju u skladu s njihovim sposobnostima, s vozilima, alatima i drugim sredstvima koja su primjerena za gašenje i spašavanje,
- naredi djelomično ili potpuno rušenje objekta po kojem bi se požar mogao raširiti, a to nije moguće spriječiti na drugi način,
- naredi sječu šumskog drveća za sprečavanje širenja šumskog požara.

6. STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE VATROGASACA

Temeljno stručno obrazovanje i osposobljavanje za dobrovoljne vatrogasce i vatrogasne voditelje obuhvaća [21]

- osnovno osposobljavanje za vatrogasca i napredni tečaj za vatrogasca,

- tečaj za vođu grupe,
- tečaj za voditelja odjeljenja,
- tečaj za voditelja postrojbe,
- tečaj za članove viših zapovjedništava,
- tečaj za vatrogasne voditelje u regiji i državi.

Dodatno stručno obrazovanje i osposobljavanje obuhvaća obrazovanje i osposobljavanje za specijalnosti i izvodi se na tečajevima. Moguća su dodatna osposobljavanja iz područja [21] :

- strojarstva (strojar, strojar auto ljestve, alatničar),
- zaštite dišnih organa (korisnik aparata za zaštitu dišnih organa, skrbnik aparata za zaštitu dišnih organa),
- gašenje požara zatvorenog prostora (Modul A, Modul B, Modul C),
- radio veza (korisnik radio veza, instruktor radio veza),
- tehničkog spašavanja (spašavatelj pri tehničkim intervencijama),
- opasnih tvari (spašavatelj pri intervencijama s opasnim tvarima),
- požara otvorenih prostora (gašenje požara otvorenih prostora),
- rada s motornom pilom,
- spašavanja na i iz vode (spašavatelj na vodi, voditelj brodice, ronilac *, ronilac **, ronilac ***),
- rada s helikopterom,
- ocjenjivanja vatrogasnih sportsko-natjecateljskih disciplina (Sudac vatrogasnih i vatrogasno-sportskih natjecateljskih disciplina),
- poučavanja (instruktor, predavač),
- prve pomoći (bolničar),
- informatike u vatrogastvu (informatičar),
- vođenja članica (voditelj članica),
- vođenja mladeži (mentor mladeži, mentor mladeži I.),
- organizacijskih i preventivnih zadaća (viši stručni savjetnik).

Vatrogasne specijalnosti predstavljaju stručnu osposobljenost vatrogasca za rad na vatrogasnim intervencijama, kao i prilikom obavljanja zadaća vatrogasne službe.

Osposobljenost za određene specijalnosti posebno se označava s oznakama specijalnosti (Slika 13.) koje su u obliku okomitog pravokutnika sa zaobljenim rubovima i stiliziranom oznakom koja ukazuje na specijalnost. [16]

Slika 13. Oznake specijalnosti [16]

7. FINANCIRANJE VATROGASTVA

U Republici Sloveniji vatrogastvo te njegove djelatnosti financiraju se iz [11] :

- državnog proračuna te proračuna lokalnih samouprava odnosno općina,
- sredstava osiguravajućih kuća¹⁵ i gospodarskih društava,
- prihoda iz vlastite djelatnosti,

¹⁵ Osiguravajuće kuće uplaćuju tzv. požarnu taksu u visini do 20% od svote požarnih premija. Visinu požarne takse, način i rok obračuna doprinosa određuje Vlada RS. [10]

- donacija i doprinosa pravnih osoba.

Iz tih se izvora u skladu sa zakonom financiraju i djelatnosti vatrogasnih društava i zajednica koje su ključne za razvoj vatrogastva.

U listopadu, mjesecu zaštite od požara, svaka fizička ili pravna osoba, koja sudjeluje u poštanskom prometu, mora od svake poštanske pošiljke u unutarnjem ili međunarodnom prometu (izuzev knjiga, časopisa i revija) platiti doprinos u korist Vatrogasne zajednice Slovenije za izjednačavanje materijalne opremljenosti vatrogastva, kao i za poticanje mladeži za rad u vatrogastvu. Doprinos obračunava organizacija koja obavlja poslove poštanskog prometa. Visinu, način i rok obračuna doprinosa određuje Vlada RS.

8. USPOREDBA SA HRVATSKIM VATROGASTVOM

Uspoređujući hrvatsko i slovensko vatrogastvo, možemo zamijetiti da je nekadašnja zajednička država pustila traga u organizaciji i djelovanju vatrogasne organizacije. Nekadašnji zajednički zakoni, pravilnici i norme, kao i ustroj i organizacija vatrogasne grane izmijenjeni su osamostaljenjem obaju država.

Kada se osvrnemo na povijest, primjećujemo da je prvo dobrovoljno osnovano 1869. u Metliki, dok je na hrvatskom području „Prvi hrvatski dobrovoljni vatrogasni zbor u Varaždinu“ osnovan 17. lipnja 1864. [4] , [22]

Hrvatska u odnosu na Sloveniju prednjači u osnivanju prve vatrogasne zajednice. Naime, Hrvatsko-slavonska vatrogasna zajednica, koja se kasnije preimenovala u Hrvatsku vatrogasnu zajednicu osnovana je 1876.godine, dok je Vatrogasna zajednica Slovenije osnovana 1949.godine. jednako tako, prva profesionalna vatrogasna organizacija u Hrvatskoj bio je „vatrogasni zbor u Rijeci“ osnovan 1863.g. Na slovenskom se tlu, točnije u Ljubljani, prva profesionalna vatrogasna postrojba osnovala 1922.g.

Ratno doba bilo je kobno za obje države pa je u istima usporen razvoj vatrogastva. Srećom, i jedna i druga država po završetku II. svjetskog rata dižu se na noge te nastavljaju s unapređivanjem vatrogasne grane.

Zlatno doba dešava se osamostaljenjem. 1992. godine i jedna i druga država primljene su i priznate kao punopravne članice CTIF-a.

Što se tiče novih zakona o vatrogastvu, Hrvatska je svoj usvojila 1993., dok je Slovenija do 2005. koristila zakone tadašnje Jugoslavije. Hrvatska je u međuvremenu, točnije 2000.g. usvojila i novi zakon kojim su donijete značajne strukturne promjene u organizaciji. [4] , [22]

Govoreći o zakonima, zamjećujemo da obje države koriste jednake zakone koje uređuju vatrogastvo; Zakon o vatrogastvu, Zakon o udrugama, Zakon o elementarnim nepogodama te Zakon o zaštiti od požara. Tu su i Pravila vatrogasne službe, Pravilnik o minimumu tehničke opreme i sredstava vatrogasnih postrojbi.

Na sličan su način definirane i zadaće države, lokalne samouprave te stanovništva na području zaštite od požara.

Kada govorimo o organizaciji suvremenog vatrogastva, a uspoređujući Hrvatsku i Sloveniju nalazimo na neke različitosti. Naime, dok je kod nas veća važnost pri intervencijama pridana profesionalnim postrojbama, u Sloveniji prednjače dobrovoljna društva. Na području svake općine ima ih nekoliko, dok je kod nas u pravilu jedno dobrovoljno društvo na jednu općinu. profesionalne postrojbe se nalaze u većim gradovima, a sva manja područja, općine i mjesta imaju dobrovoljna vatrogasna društva, koja su temelj zaštite i spašavanja te izlaze na apsolutno sve vrste intervencija zavisno o potrebi. Dakle, u Sloveniji se puno više oslanja u dobrovoljna društva, kao prve snage za sve intervencije, nego je to slučaj kod nas.

Vatrogasna društva u gospodarstvu su u Sloveniji manje zastupljena nego kod nas, jer su ista oslonjena na teritorijalne postrojbe koja su nadležna djeluju na području na kojem se nalazi gospodarsko društvo. U Hrvatskoj je pak vatrogasna organizacija u gospodarstvu prva i jedina sila prilikom intervencija u gospodarskim društvima, dok su teritorijalne jedinice samo potpora u slučaju veće nesreće.

Nadalje, organi dobrovoljnih vatrogasnih društava (skupština, nadzorni odbor, upravni odbor, ...) su jednaki u obje države. Razliku primjećujemo u činovima, a Slovenija ih ima puno više jer kod nas ne postoji II. stupanj od svakog čina, kao što ne postoje ni viši vatrogasac ni visoki vatrogasni časnik. Kod profesionalnih se postrojbi činovi

razlikuju u činjenici da se u hrvatskoj ne koristi naziv „stariji voditelj...“, već postoji samo voditelj (grupe, odjeljenja, smjene).

Udruživanje vatrogasnih organizacija provodi se jednako, s razlikom da se umjesto u županijske zajednice slovenska vatrogasna društva udružuju u regijske (zbog nepostojanja teritorijalne jedinice županija).

Zadaće vatrogasne službe potpuno su jednake te je u obje države važna preventiva, pripravnost te operativne zadaće u vidu intervencija. Jednak je sustav zapovijedanja, kao i ovlasti voditelja intervencije.

Nekoliko različitosti zamjećujemo u programu osposobljavanja kroz specijalnosti. Dok je kod nas 9 specijalnosti [23] (strojar, bolničar, specijalnost za aparate za zaštitu dišnih organa, vezist, ronilac s jednom zvijezdom, specijalnost za radove na vodi, specijalnost za spašavanje pri tehničkim intervencijama, specijalnost za accidente s opasnim tvarima te specijalnost za djelovanje u radiološko-biološko-kemijskoj kontaminaciji), u Sloveniji je program usavršavanja uređen puno bolje te postoji čak 29 specijalnosti. [21]

Kada govorimo o financiranju, u obje su države glavni izvor prihoda dolazi iz državnog odnosno proračuna lokalne samouprave. Također, tu su i prihodi iz vlastite djelatnosti te određeni iznos premije osiguranja od požara koje za vatrogasnu djelatnost odvajaju osiguravajuće kuće. Razlika je što se u slovenskom sistemu ne spominju prihodi od poduzeća koja gospodare šumama.

Iz svega navedenog možemo zaključiti da iako se javljaju neke različitosti u sustavu vatrogastva u promatrane dvije države, koncept djelovanja i organizacije je podosta sličan.

9. ZAKLJUČAK

Vatrogastvo je u Sloveniji organizirano kao obvezna lokalna javna služba, čije trajno i nesmetano obavljanje osiguravaju općine i država. To je humanitarna djelatnost koja se obavlja u javnom interesu.

Slovensko vatrogastvo ima dugogodišnju povijest. Ljudi su se udruživali u vatrogasna društva kako bi brže i učinkovitije gasili požare. Kroz pripadnost društvu, dokazivali su i pripadnost slovenskom narodu te jačali osobnost pružanjem nesebične pomoći prilikom nesreća. 1869. osnovano je i prvo dobrovoljno vatrogasno društvo u Metliki, a taj su trend pratili i ostali slovenski gradovi. Od samih začetaka vatrogastva radilo se na omasovljavanju društva, nabavci nove opreme i alata te razvoju ove humanitarne djelatnosti. Zbog određenih gospodarskih i političkih prilika kroz povijest vatrogastvo se sporo razvijalo. I. i II. svjetski rat posebice su utjecali na stagniranje razvoja vatrogasnog sustava, a ponegdje čak i rezultirali prestankom djelovanja vatrogasnih organizacija. Osnivanjem Vatrogasne zajednice Slovenije 1949. godine, vatrogasno doživljava procvat, počinje se intenzivnije razvijati te dolazi do primjetnog napretka i širenja u svim segmentima i područjima. Vatrogasne organizacije povećavaju svoje članstvo, nabavljaju i razvijaju novu opremu i vozila. Vatrogasna se društva počinju udruživati na općinskom nivou, regijskom te finalno na državnom nivou u Vatrogasnu zajednicu Slovenije. Povezivanje je ključno prilikom većih intervencija zbog bržeg i efikasnijeg otklanjanja opasnosti, a samim time i smanjivanja posljedica štetnih za ljude, životinje i imovinu.

Slovensko vatrogastvo do danas se razvilo u najširu, dobro organiziranu stručnu i visoko motiviranu spasilačku službu, koja nije namijenjena samo interveniranju u slučaju požara, već i pružanju pomoći i obavljanju spasilačkih zadaća prilikom prirodnih i drugih nesreća. Slovensko vatrogastvo s obzirom na svoje mnoštvo, osposobljenost, organiziranost i učinkovitost predstavlja temelj sustava zaštite i spašavanja.

Do današnjeg doba usavršeni su programi obrazovanja i osposobljavanja, kao jedan od ključnih faktora operativne spremnosti vatrogasaca. Vatrogasci uz osnovnu vatrogasnu imaju mogućnost i dodatne naobrazbe u vidu specijalnosti te svakodnevnog usavršavanja kroz seminare, predavanja i vježbe. Bez obzira na to da

je vatrogastvo do danas prilično napredovalo, i dalje je prisutna težnja ka još višim ciljevima te još boljem usavršavanju sustava.

Uspoređujući slovenski i hrvatski model vatrogasne djelatnosti, opažamo da je nekadašnja zajednička država pustila traga u organizaciji raznih djelatnosti, pa tako i u ovoj. Iako se u nekim segmentima razlikuje, koncept vatrogastva je u obje države jednak. Od osnivanja društava, preko organa društava i načina osposobljavanja do primjene gotovo jednakih zakona i pravilnika. Samim time, možemo zaključiti da zajednički možemo krenuti putem još boljeg opremanja, usavršavanja i razvoja s težnjom do savršenstva.

LITERATURA

- [1] **Gasilska zveza Slovenije**, <http://www.gasilec.net/organizacija/zgodovina>, pristupljeno 26.04.2020.
- [2] **Prostovoljno gasilsko društvo Žužemberk**, <https://pgd-zbk.si/odrustvu/zgodovina-gasilstva/gasilstvo-na-slovenskem/>, pristupljeno 26.04.2020.
- [3] **Wikipedija**, <https://sl.wikipedia.org/wiki/Cukrarna>, pristupljeno 26.04.2020.
- [4] **Božič B.**, „*Po poti 130-letnega razvoja gasilstva na Slovenskem: (1869-1999)*“, Gasilska zveza Slovenije, Ljubljana, (1999.), ISBN 961-90674-2-8
- [5] **Wikipedija**, https://sl.wikipedia.org/wiki/Ignacij_Merhar, pristupljeno 26.04.2020.
- [6] **Jančič F.**, „*Gasilska dediščina Slovincem v ponos*“, Gasilska zveza Slovenije, (2008.), ISBN 961-64821-0-6
- [7] **Okorn R.**, „*Organizacija gasilstva in pravne osnove*“, Gasilska zveza Slovenije, (2012.), preuzeto na: <http://www.gasilec.net/datoteke>
- [8] **Zakon o društvih**; Uradni list RS 64/11
- [9] **Zakon o zaščiti pred naravnimi in drugimi nesrečami**; Uradni list RS 51/06; izmjene i dopune 97/10 i 21/18
- [10] **Zakon o varstvu pred požarom**; Uradni list RS 3/07; izmjene i dopune 9/11, 83/12 i 61/17
- [11] **Zakon o gasilstvu**; Uradni list RS 113/05; izmjene i dopune 23/19
- [12] **PGD VODICE**, <http://pgdvodice.org/Dokumenti/KATEGORIZACIJA.pdf>, pristupljeno 23.05.2020.
- [13] **Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč**; Uradni list RS, 92/07; izmjene i dopune 54/09, 23/11 i 27/16
- [14] **Pograjc M.**, „*Priročnik za gasilca: (osnovni in nadaljevalni tečaj za pridobitev čina gasilec)*“, Gasilska zveza Slovenije, (1998.), ISBN 961-90674-0-1
- [15] **Pravila gasilske službe**, Uradni list RS, 113/05

[16] **Pravilnik o gasilskih uniformah, oznakah, činih, opremi ter izkaznicah**, Uradni list RS, 95/07; izmjene i dopune 93/11 i 100/11

[17] **Gasilska zveza Slovenije**, <http://www.gasilec.net/organizacija/zanimive-povezave/poklicne-gasilske-enote>, pristupljeno 18.06.2020.

[18] **Gasilska zveza Slovenije**, „Požarna straža“, [http://www.gasilec.net/uploads/datoteke/Po%C5%BEEarna%20stra%C5%BEEa_final\(1\).pdf](http://www.gasilec.net/uploads/datoteke/Po%C5%BEEarna%20stra%C5%BEEa_final(1).pdf), pristupljeno 18.06.2020.

[19] **Gasilska zveza Slovenije**, <http://www.gasilec.net/uploads/datoteke/Adriana/Akti%20GZS/Pravilnik%20o%20organizaciji%20in%20sistemizaciji.pdf>, pristupljeno 19.06.2020.

[20] **Tomazin M.**, „*Požarna preventiva*“, Gasilska zveza Slovenije, (2012.), preuzeto na: <http://www.gasilec.net/datoteke>

[21] **Gasilska zveza Celje**, „*Posebna pravila gasilske službe prostovoljnih gasilcev*“, http://www.gz-celje.org/index.php?option=com_content&view=article&id=282:posebna-pravila-gasilske-slube-prostovoljnih-gasilcev&catid=1:latest-news&Itemid=50, pristupljeno 18.06.2020.

[22] **Popović Ž. et al.**, „*Priručnik za osposobljavanje vatrogasnih dočasnika i časnika*“, Hrvatska vatrogasna zajednica, Zagreb, (2006.), ISBN 953-6385-16-3

[23] **Pravilnik o programu osposobljavanja i usavršavanja vatrogasnih kadrova**, NN 61/94

POPIS KORIŠTENIH KRATICA

KRATICA

ZNAČENJE

PGD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
GZS	Vatrogasna zajednica Slovenije
GZ	Vatrogasna zajednica

PIGD	Dobrovoljno industrijsko vatrogasno društvo
VP	Vatrogasna postrojba
RS	Republika Slovenija
CTIF	Međunarodna zajednica vatrogasnih i spasilačkih službi

POPIS SLIKA

Slika 1 Sportsko društvo „Južni sokol“ 1863.g.....	4
Slika 2. Dr. Josip Savinšek, osnivač dobrovoljnog vatrogasnog društva Metlika	4
Slika 3. Ignacije Merhar	5
Slika 4. Osnivačka skupština GZS u Ljubljani	7
Slika 5. Pravne osnove dobrovoljnog vatrogastva	8
Slika 6. Organiziranost dobrovoljnog vatrogastva u Sloveniji	16
Slika 7. Članstvo u dobrovoljnom vatrogasnom društvu i u vatrogasnoj postrojbi	20
Slika 8. Organi vatrogasnog društva	22
Slika 9. Oznake činova dobrovoljnih vatrogasaca	23
Slika 10. Položajne oznake pri operativnim zadaćama	24
Slika 11. Položajne oznake pri organizacijskim zadaćama	25
Slika 12. Oznake činova i položaja profesionalnih vatrogasaca	28
Slika 13. Oznake specijalnosti	36

POPIS TABLICA

Tablica 1. Kategorije teritorijalnih vatrogasnih postrojbi	17
Tablica 2. Kategorije industrijskih vatrogasnih postrojbi.....	18